

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN VĂN PHÚ

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC
CHO HỌC SINH KHÁ GIỎI LỚP 9
THÔNG QUA DẠY HỌC THEO NHÓM
CHỦ ĐỀ BẤT ĐẲNG THỨC**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN VĂN PHÚ

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC
CHO HỌC SINH KHÁ GIỎI LỚP 9
THÔNG QUA DẠY HỌC THEO NHÓM
CHỦ ĐỀ BẤT ĐẲNG THỨC**

Chuyên ngành: Lý luận và phương pháp dạy học bộ môn Toán
Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. LÊ THỊ THU HƯƠNG

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả trong luận văn là hoàn toàn trung thực chưa từng được công bố trong một công trình khoa học nào khác.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Tác giả luận văn

Nguyễn Văn Phú

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới cô giáo hướng dẫn khoa học:

TS. Lê Thị Thu Hương đã tận tình hướng dẫn, hết lòng giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu để hoàn thành luận văn này.

Tác giả xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong chuyên ngành Lý luận và Phương pháp giảng dạy bộ môn Toán, trường Đại học sư phạm, Đại học Thái Nguyên đã nhiệt tình giảng dạy và giúp đỡ tác giả trong quá trình thực hiện luận văn.

Tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn tới Ban chủ nhiệm cùng các thầy cô khoa Toán, phòng Đào tạo, trường Đại học sư phạm, Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho em trong quá trình học tập, thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn Phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố Uông Bí, Ban giám hiệu, cùng các bạn đồng nghiệp trường THCS Nguyễn Văn Cừ - Uông Bí - Quảng Ninh. Nhân dịp này tác giả xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè đã động viên, tạo điều kiện giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Dù đã rất cố gắng nhưng luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót, tác giả mong nhận được sự góp ý chân thành của quý thầy, cô giáo và các bạn.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Tác giả

Nguyễn Văn Phú

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT	iv
SỬ DỤNG TRONG LUẬN VĂN.....	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu	2
4. Giả thuyết khoa học	2
5. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	2
6. Phương pháp nghiên cứu	3
7. Phạm vi nghiên cứu	3
8. Những vấn đề đưa ra bảo vệ	3
9. Cấu trúc của luận văn.....	3
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN.....	4
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu.....	4
1.1.1. Một số nghiên cứu trên thế giới.....	4
1.1.2. Một số nghiên cứu ở Việt Nam	5
1.2. Cơ sở khoa học của DHHT.....	7
1.2.1. Cơ sở triết học của DHHT	7
1.2.2. Cơ sở Giáo dục học của DHHT	7
1.2.3. Cơ sở Tâm lí học của DHHT	8
1.2.4. Cơ sở Xã hội học của DHHT.....	9
1.3. Một số quan niệm cơ bản.....	10
1.3.1. Năng lực và năng lực hợp tác	10
1.3.2. Dạy học hợp tác theo nhóm	12
1.4. Một số vấn đề về dạy và học hợp tác theo nhóm	13

1.4.1. Đặc điểm của học tập hợp tác	13
1.4.2. Vai trò của giáo viên trong dạy học hợp tác	15
1.4.3. Một số yêu cầu sư phạm trong DHHT	16
1.4.4. Một số kỹ thuật dạy học hợp tác môn Toán.....	17
1.5. Đặc điểm nhận thức của học sinh THCS.....	19
1.5.1. Đặc điểm tâm sinh lý học sinh THCS	19
1.5.2. Đặc điểm của học sinh khá, giỏi môn Toán ở THCS	21
1.6. Một số yêu cầu dạy học chủ đề Bất đẳng thức lớp 9 theo hướng hợp tác.....	23
1.7. Thực trạng vận dụng DHHT trong dạy học môn Toán ở THCS	23
1.7.1. Khái quát về khảo sát thực trạng	23
1.7.2. Kết quả khảo sát thực trạng	24
Kết luận chương 1	28
Chương 2. THIẾT KẾ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC NHÓM THEO HƯỚNG	
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC CHO HỌC SINH KHÁ, GIỎI	
CHỦ ĐỀ BẤT ĐẲNG THỨC LỚP 9.....	
2.1. Các bước thực hiện Dạy học hợp tác trong môn Toán ở THCS.....	29
2.2. Các nguyên tắc thiết kế hoạt động sư phạm	33
2.3. Thiết kế hoạt động dạy học nhóm theo hướng phát triển năng lực hợp tác cho học sinh khá, giỏi chủ đề Bất đẳng thức lớp 9.....	36
2.3.1. Thiết kế hoạt động hợp tác trong dạy học định nghĩa, tính chất về chủ đề Bất đẳng thức lớp 9	36
2.3.2. Thiết kế hoạt động hợp tác trong dạy học quy tắc, phương pháp về chủ đề Bất đẳng thức lớp 9	44
2.3.3. Thiết kế các hoạt động giải toán chủ đề Bất đẳng thức mang tính hợp tác	61
Kết luận chương 2.....	87
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	89
3.2. Nhiệm vụ thực nghiệm	89
3.3. Kế hoạch thực nghiệm	89
3.3.1. Đối tượng và địa bàn thực nghiệm	89

3.3.2. Thời gian thực nghiệm.....	89
3.3.3. Thực trạng các lớp trước khi tiến hành thực nghiệm.....	89
3.4. Nội dung và phương pháp thực nghiệm sư phạm.....	90
3.4.1. Nội dung thực nghiệm	90
3.4.2. Phương pháp thực nghiệm.....	90
3.5. Đánh giá kết quả thực nghiệm	91
3.5.1. Kết quả định tính.....	91
3.5.2. Kết quả định lượng	92
3.5.3. Nhận xét chung	93
Kết luận chương 3.....	94
KẾT LUẬN CHUNG.....	95
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	96
PHỤ LỤC	

**DANH MỤC NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT
SỬ DỤNG TRONG LUẬN VĂN**

Viết tắt		Viết đầy đủ
BĐT	:	Bất đẳng thức
DHHT	:	Dạy học hợp tác
GV	:	Giáo viên
HS	:	Học sinh
HTHT	:	Học tập hợp tác
PPDH	:	Phương pháp dạy học
SGK	:	Sách giáo khoa
THCS	:	Trung học cơ sở

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Bản chất của DHHT	25
Bảng 1.2.	Mức độ thường xuyên sử dụng các mô hình dạy học	25
Bảng 1.3.	Cách thức tổ chức nhóm của GV	26
Bảng 1.4.	Những khó khăn của GV khi tổ chức DHHT cho HS THCS	27
Bảng 3.1.	Danh sách bài học thực nghiệm	90
Bảng 3.2.	Bảng tổng hợp kết quả định tính	91
Bảng 3.3.	Mức độ hứng thú học tập của HS đối với môn Toán.....	92
Bảng 3.4.	So sánh kết quả thực nghiệm và đối chứng	93

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Trong quá trình xây dựng và phát triển, Giáo dục Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu to lớn: xóa nạn mù chữ, phát triển toàn diện các bậc học từ Mầm non đến Đại học, tham gia các cuộc thi với bạn bè Quốc tế: IMO, IPhO, IOI... Tuy nhiên, trong quá trình phát triển, giáo dục đã bộc lộ những yếu kém, bất cập, chưa đáp ứng được yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá và hội nhập quốc tế. Với quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng; sự phát triển nhanh chóng của khoa học và công nghệ, khoa học giáo dục và sự cạnh tranh quyết liệt trên nhiều lĩnh vực giữa các quốc gia đòi hỏi giáo dục phải đổi mới. Thực chất cạnh tranh giữa các quốc gia hiện nay là cạnh tranh về nguồn nhân lực và về khoa học công nghệ. Xu thế chung của thế giới khi bước vào thế kỉ XXI là tiến hành đổi mới mạnh mẽ hay cải cách giáo dục.

Trước thực tế trên, Nghị quyết Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XI đã xác định *"Đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá, xã hội hoá, dân chủ hoá và hội nhập quốc tế"* và *"Phát triển nhanh nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao, tập trung vào việc đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục quốc dân"* [7].

Mục tiêu giáo dục theo tinh thần đổi mới là: *"phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học"* [7]. Toàn diện ở đây được hiểu là chú trọng phát triển cả phẩm chất và năng lực con người, cả dạy chữ, dạy người, dạy nghề. Giáo dục và đào tạo phải tạo ra những con người có phẩm chất, năng lực cần thiết như *trung thực, nhân văn, tự do sáng tạo, có hoài bão và lí tưởng phục vụ Tổ quốc, cộng đồng*; đồng thời phải *phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân, làm chủ bản thân, làm chủ đất nước và làm chủ xã hội; có hiểu biết và kĩ năng cơ bản để sống tốt và làm việc hiệu quả...* [7] tức là xây dựng và phát triển: *"một nền giáo dục sẽ đào tạo các em nên những người công dân hữu ích cho nước Việt Nam, một nền giáo dục làm phát triển hoàn toàn những năng lực sẵn có của các em"* [7].

Để thực hiện tốt định hướng đó, giáo dục đã và đang từng bước đẩy mạnh áp dụng các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học tích cực, lấy người học làm trung tâm, tập trung phát triển năng lực của người học.

DHHT là một trong những PPDH tích cực theo xu hướng dạy học không truyền thống, góp phần thực hiện định hướng đổi mới giáo dục ở nước ta. Đặc biệt, trong